

A Mária-kör
Rainer Maria Rilke versei
és Suhai Pál versfordításai

A
Mária-kör

*Rainer Maria Rilke versei
és Suhai Pál versfordításai*

Vigilia Kiadó
Budapest, 2023

Lektorálta: Szalai Lajos

A borítót El Greco *La Asunción (La Inmaculada)* című
képének felhasználásával Juhász Márton tervezte

© Suhai Pál, 2023

© Vigilia Kiadó, 2023

Rainer Maria Rilke levele Julie Freifrau von Nordeck zu Rabenaunak*

*Duinói kastély, Osztrák partvidék,
1912. húsvét utáni kedden*

Kedves Nonna asszony,
ha a nyárra gondolk, voltaképpen semmilyen szilárd támpontról, tervről nem beszélhetek. Életem még soha nem volt bizonytalanabb és várakozóbb; döntésekre várok, sem azt nem tudom, honnan kellene érkezniük, sem azt, hogy mit hoznak majd magukkal... az egyetlen biztos pont (valamennyi rám váró ismeretlen körülmény között), melyet amúgy távolról felismerni vélek, és amelynek kedves-kellemes neve van, az, hogy néhány napot Önnél fogok tölteni Londorfban; csak még nem tudom megmondani, mikor adódik alkalom. Ön tehát május végén már ismét otthon van, én mindenesetre később érkeztem volna, talán már nyár dereka is lesz, mire megjövök. Mindenképpen jelentkezem néhány héttel előbb, és ha Önnek alkalmatlan a látogatás, még mindig elhalaszthatom és másként rendelkezhetek. Egyelőre kíváncsi vagyok, mi történik addig, mit akar velem az élet; Isten adná, hogy fölkaroljon úgy, mint korábban; gyakran azt gondolom, levált rólam, és minden mással foglalkozik, csak énvelem nem.

* Báthori Csaba fordítása; in: Rainer Maria Rilke: *Levelek II.*, Cédrus Művészeti Alapítvány–Napkút Kiadó, 2014.

Utóbb pár napot Velencében töltöttem (békeséges duinói telemek részleges igyekezete volt, hogy tüzetesebben megismerjem a város történetét), és minél mélyebbre merülök múltjában, annál elevenebben érint ez a város, ez a jelenség; ha jól meggondolom, mégiscsak Velence volt a legnagyobb szerűbb élmény számomra, összes többi utamon sehoh nem tapasztaltam hasonlót. Nem tudom persze, Önnek jelent-e valamit ez a város, nyáron majd beszélgetünk erről.

Ez az út a vétkes abban is, hogy csak ma postázom Önnek azt a könyvet, melynek húsvéti üdvözléteimet kellett volna tolmácsolnia; jókívánságaim kissé késve érkeznek, azaz hát szellemileg már bekopogtattak Önnél, ez csupán az írásos aktus, a hitelesítés. Nem minden aggály nélkül adom fel Magdalena szeretet-könyvét*: ez a bámu-

* E levél nem sokkal a költő első két *Duinói elégia*ja és a *Das Marien-Leben (Mária élete)* januári megírását követően született, benne az őt ekkoriban kiváltképpen érdeklő *női szeretet* témájával. Mária Magdolna alakja itt persze a XIV. Lajos korabeli szerző-prédikátor Rilke által fordított legendája révén kerülhetett előtérbe, de a költő a képzeletét sajátos módon foglalkoztató női sorsok kapcsán egyéb neveket is említhetett volna, mint ahogy korábbi és későbbi leveleiben, sőt, *Első elégia*jában is néven nevezett (már és még) általa nagyra becsült nőket és műviket (köztük Gaspara Stampáét, Mariana Alcoforadóét vagy Louise Labéét). Mária Magdolnának e sorban a helye, leginkább persze Jézus anyjának, Máriának a Rilke költészetében már a kezdetektől (s a *Das Marien-Leben* ciklusán túlnyúlóan is) jelentős szerepet kapó alakjáé. (Ezzel pedig, e huzamos figyelem révén a Mária-ciklus zárt kompozíciója, csillagképe ki is nyílik e költészet gének egyéb csillagaira és csillagképeire.)

latos *sermo* (melyet egyes tudós teológusok Bossuet-nek tulajdonítanak) engem teljesen elbűvölt. Ön, meglehet, némi fenntartással fogadja majd, s talán olyan benyomása támad, mintha a mű profán módon igyekezne izgalmassá tenni szent és fönséges tárgyát. Ez azonban csak látszólag van így; hiszen a szeretetben lényegében nincsen profán vonás, és Krisztus magatartása (bármennyire is Szeretőnek tűnik a könyvben) nem egy Szerető válasza, hiszen egy Szerető egyszerűen faképnél hagyja kedvesét; ő ott van, jelen van és Magdaléna *közelében marad*, és ez az állandóság fedi fel, hogy milyen természetű a nő szeretete, és hogyan kell végződnie; a nő tragikus, tárgyán túlnövekvő szeretetét (hogy ilyen ez a szeretet, azt mindig is sejtetem) soha nem ábrázolták ilyen mesterien és biztos kézzel. Bámulom ezt a művet, és tudom, hogy szeretek és csodálok minden nőt, pontosan e földi kilátástalanság miatt, mely azt akarja, hogy ez a szeretet ne végződjék sehol máshol, mint a megboldogultság szférájában; hiszen erre törekszik, miközben örökké túlterjed tárgyán, és erősebb mindenkinél, aki itt valaha is viszonzni tudott szeretetet.

Adieu, drága Nonna asszony, ezer üdvözet.

*Hűséggel:
Rilke*

Tartalom

Rainer Maria Rilke levele Julie Freifrau von Nordeck zu Rabenaunak	5
Mária élete	9
Mária születése	13
Mária bemutatása a templomban	15
Mária angyali üdvözlete	19
Mária látogatása	21
József bizalmatlansága	23
Szózat a pásztorokhoz	25
Krisztus születése	29
Pihenés az egyiptomi menekülés közben	31
A kánai menyegző	35
A passió előtt	39
Pietà (Most lett ínségem teljes...)	41
Mária kiengesztelődése a Feltámadottal	43
Mária haláláról I.	45
Mária haláláról II.	49
Mária haláláról III.	53
Mária mennybemenetele I.	55
Mária mennybemenetele II.	57
Függelék	59
[Nagyon sok asszonyt...]	61
Lányimák Máriához	63
Előhang	63
I. [Mást követtél volna...]	65

II. [Nézd, mily szűkösek...]	67
III. [Örökségül jutott még...]	69
IV. [A kerted vágytam lenni...]	71
V. [Fáradtak már...]	73
VI. [Gyerekkorom...]	75
VII. [Mária, Te sírsz...]	77
VIII. [Tegnap láttam egy csillagot...]	79
IX. [Miként, miként...]	81
X. [Állítsd a vágy peremére...]	83
XI. [Ó, hogy milyen végtelenné...]	85
XII. [Szőke hajam...]	87
XIII. [S múlhattak a régi évek...]	89
XIV. [Azt mondja mind...]	91
XV. [Ha ez a heves...]	93
XVI. [Imák után]	95
Angyali üdvözet	97
A Háromkirályok	101
Mária életéből	107
I. Angyali üdvözet	107
II. A pásztorok	109
III. Pihenés menekülés közben	111
Töredékek Arnold Böcklin <i>Pietájához</i>	113
[Ím, ő is már...]	115
Pietà (Így látom, Jézus...)	117
A Mária-váza	119
Mária-körmenet	121
A Feltámadott	125
Magnificat	127
Don Juan kiválasztása	129
Lou Andreas Salomének	131

I. [Túlnyílt tekintet...]	131
II. [Mint kendőt...]	133
III. [Mivel emlékezni kevés...]	135
[Gyakran teljesülő...]	137
Lázár feltámasztása	139
Öt szonett	143
I. [Nem mint egy új...]	143
II. [Hang a csipkebokorban...]	145
III. [A hős az Egy...]	147
IV. [A Hősön kívül...]	149
V. [A Szerető magából...]	151
[Kedves Mária...]	153
[Ó, fájdalom, anyám...]	155
Sál (Miként, Szűzért...)	157
Sál (Mily boldogság...)	159
Éji ég és csillaghullás	161
[Ne dönts le...]	163
[A kínon átlendült a hinta...]	165
Johanna von Kunesch asszonynak	167

„Ég és Föld Asszonya” – a *Das Marien-Leben*

helye Rilke életművében (*Utószó*) 169

Jegyzetek201

A Rilke-vers „rózsatiszta” lénye (*Műhelyforgácsok*) 269

Az utószóhoz és a jegyzetekhez felhasznált

irodalom 283

A versek német szövegének forrásai 287